

Hoofd bedrijfsbureau Marcel Goedhart over de stakeholdersdialogen Praten met je partners is vooral luisteren

Voortdurend in dialoog zijn met je partners, dat is wat Het Groenbedrijf wilde. Marcel Goedhart organiseert daarom de stakeholdersdialogen 'We wilden onze partners niet alleen toevallig tegen het lijf te lopen maar juist bewust opzoeken en bevragen op de samenwerking. Hoe gaat het en wat kan beter, dat willen we weten. Die gesprekken leveren een schat aan informatie op.' In 2015 spraken we 10 stakeholders. Een greep uit de opbrengst.

In de wijk

De stakeholder wil meer over Het Groenbedrijf weten, beter communiceren en samenwerken.

Wat gaan we doen?

Onze uitvoerders zoeken meer contact met wijkmanagers vrijwilligers, burgers en stichtingen. We geven een presentatie aan alle wijkmanagers over Het Groenbedrijf.

Kwekerij

De stakeholder wil naar 100% duurzaamheid maar kan daar nog niet aan voldoen. 'Als de vraag door jullie en andere klanten naar duurzame kweek groter wordt, kunnen wij in de hele keten druk zetten en zo de supply chain beïnvloeden.'

Wat gaan we doen?

We gaan cijfers met elkaar uitwisselen zodat Het Groenbedrijf jaarlijks kan zien wat duurzaam is ingekocht. We blijven op de hoogte van elkaars inspanningen op het gebied van duurzaamheid en groeien naar partnerschap. In contact met de gemeente kijken we hoe we in toekomstige projecten duurzaam kunnen kweken.

Leverancier kleding en gereedschappen

De stakeholder wil minder vervoersbewegingen van pakketten en de accountmanager. Ook willen zij minder verpakkingsmateriaal gebruiken en MVO als vast punt op de leveranciersbespreking. 'We willen van jullie leren.'

Wat gaan we doen?

Nu wordt kleding en gereedschap wekelijks verstuurd. We gaan uitzoeken hoe we dit terug kunnen brengen naar een of twee keer per maand. Op de agenda van onze leveranciersbespreking staat tegenwoordig: de doelstellingen van Het Groenbedrijf en die van de leverancier; hoe kunnen we elkaar helpen onze duurzaamheidsdoelstellingen te halen? Dat betekent bijvoorbeeld dat artikelen geproduceerd moeten worden zonder kinderarbeid en gebruik van chemicaliën.

Hotel

De stakeholder vindt het werken met Het Groenbedrijf een bewuste keuze voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. 'Hoe kunnen jullie ons Green Key certificaat verder versterken?'

Wat gaan we doen?

We onderhouden de verharding zonder chemische middelen en gebruiken planten en bemesting die milieu gecertificeerd zijn. Ons gereedschap is waar mogelijk elektrisch en bij gebruik van verbrandingsmotoren gebruiken we Aspen. We werken met medewerkers die conform de Prestatieladder Sociaal Ondernemen (PSO) een afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

Fietspaden

4.969 m² fietspaden = 3,3 km nieuwe topklaag aangebracht met graustabiel

Speeltoestellen

3.411 gekeurd

Bomen gesnoeid:

14.208 straat-, laan- en parkbomen
366 knot bomen
84 fruitbomen
317 leibomen
77 bomen gekandelaberd

Onderhoud sportvelden

Ieder weekend 3.500 sporters op 49 sportvelden waarvan 44 gras en 5 kunstgras

Zandwegen/puinwegen/ half verharding

200.277 m² = 57,1 km aan zandwegen onderhouden
33.555 m² = 10 km aan puinwegen onderhouden
4.894 m² zandpaden = 3,2 km aangevuld
448 M³ zand = 29 vrachtauto's aangevoerd en ingebracht.

Uitvoerder Erwin Schut en magazijn beheerder Henk de Jonge over de reorganisatie van het magazijn

Veel besparen door hergebruik en gezond verstand

Door het magazijn te reorganiseren wisten Henk de Jonge en Erwin Schut op veel terreinen winst te boeken. Die winst vertaalt zich niet alleen financieel maar ook in duurzaamheid. 'Vroeger gooiden we maaimessen weg als ze versleten waren. Nu laten we er schoffels van maken.'

Het magazijn is een belangrijke afdeling voor Het Groenbedrijf. Het is de foerageerplaats voor medewerkers, aannemers en de gemeente en het afleverpunt voor leveranciers. Ook beheert het magazijn de afvalstromen. Bij zijn aantreden begon Henk de reorganisatie met het aanbrengen van een vaste structuur en een registratiesysteem. 'Medewerkers waren gewend om binnen te lopen voor wat ze nodig hadden. Dat doen we nu anders. We registreren alle aanvragen waardoor we bewuster verbruiken.' De voorbeelden van het effect zijn talrijk. Van oordoppen waar medewerkers liever de nieuwste versie van wilden tot snoeischaaren en handschoenen. 'We leveren tot zeven keer minder handschoenen dan voor de reorganisatie.'

Slijpen

Een ander belangrijk verbeterpunt is het hergebruik van spullen.

'Doordat we de messen van houtversnipperaars niet vervangen maar slijpen, besparen we ruim vijfduizend euro op jaarbasis. Hetzelfde geldt voor snoeischaartjes en bosmaaiers. Daar besparen we drieënhalve duizend euro per jaar op door ze te slijpen.' Ook in het scheiden van afval zijn enorme stappen gezet. 'Al het afval wordt gescheiden door medewerkers zelf, daar houden wij toezicht op. Dat zorgt ervoor dat we puin en ijzer nu apart afvoeren waardoor het geld opbrengt.'

Scherp inkopen

Door een aantal supermarkten af te bellen, wisten de mannen koffie voor een veel scherpere prijs te krijgen. Samen met een sluitende registratie leverde dat in het eerste halfjaar een besparing van tweeduizend euro op. In alle gevallen is het nu de uitvoerder die een akkoord moeten geven op de aanschaf van materiaal. 'We houden ook beter toezicht op het gebruik van spullen en kopen minder in. En we gebruiken ons gezond verstand. Liever een roestvrijstalen schffel die drie jaar meegaat dan een goedkope die na een jaar versleten is.'

We maken schoffels van versleten maaimessen

P&O'er Linda Land over de Bootcamp

Alleen de eerste keer spierpijn

Negentwintig werknemers van het Groenbedrijf deden in 2015 mee aan een wekelijkse Bootcamp. Vanaf steeds een andere locatie werd onder begeleiding van een professional een uur lang stevig getraind in de buitenlucht. De Bootcamp is een onderdeel van het Fit en Vitaal programma dat in 2015 werd opgestart. P&O'er Linda Land coördineert het project. 'Over vijf jaar is het niet meer dan logisch dat iedere medewerker meedoet aan een activiteit van de Vitaliteitskalender.'

Uit het Periodiek Medisch Onderzoek (PMO) kwamen adviezen om werknemers te ondersteunen bij een gezondere leefstijl. Linda: 'We willen dat medewerkers duurzaam inzetbaar blijven. Dat betekent dat iedereen zo lang en gezond mogelijk kan doorwerken. We zijn op zoek gegaan naar positieve stimulansen om medewerkers gezonder te laten leven.' Een van de activiteiten werd een Bootcamp onder werktijd, een keer per week van 15.00 tot 16.00 uur. 'Na de eerste acht weken wilden mensen doorgaan. Dat is goed, hebben we toen gezegd, maar dan moet je wel een collega meenemen.' Op die manier groeide de Bootcamp uit tot een groep van negentwintig collega's. Het zijn mensen uit alle lagen van het bedrijf, van coördinerend uitvoerder, tot omgevingsverzorgers en mensen van de technische dienst. 'Het is leuk om met collega's te sporten want je leert elkaar op een andere manier kennen. Een jaar later Bootcampen mensen nog steeds in hun eigen tijd, ze betalen een bescheiden bijdrage en krijgen een trainingspak van Het Groenbedrijf.'

Sportvelden

7.380 kg graszaad
1.410 m³ zand/teelaarde
37,5 ton kunstmest
180 kg rubber ingestrooid

Fit en vitaal

29 medewerkers namen deel aan bootcamptraining

Over vijf jaar doet iedereen mee

Directeur Jan Jette over betekenisvol ondernemen

Ons zakelijke succes is gebaseerd op maatschappelijke betekenis

'Het wordt steeds duidelijker dat de zakelijke waarde van Het Groenbedrijf bepaald wordt door wat we maatschappelijk betekenen. Al onze medewerkers met zeer verschillende achtergronden, zijn iedere dag bezig om een bijdrage te leveren aan een mooie leefomgeving waarin mensen graag leven. Dat doen we door samen te werken met bewoners, scholen, zorginstellingen en bedrijven. In 2015 werden die inspanningen opnieuw beloond met de toekenning van het certificaat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Wij hebben het liever over betekenisvol ondernemen omdat we tot in detail betekenis geven aan wat we doen.'

Die waarde voor de gemeenschap kreeg in 2015 vorm door verder te werken aan het terugdringen van CO₂ uitstoot, door intensiever contact met stakeholders (belanghebbers) en investeringen in de hele keten. We worden nog scherper op de inkoop en omgang met materiaal. De lat ligt hoog voor onze leveranciers, die wij zien als partners, en we investeren voortdurend in het opleiden van medewerkers. Als Het Groenbedrijf stimuleren we iedereen in onze omgeving om vanuit eigen kracht de verbinding te zoeken en verantwoordelijkheid te nemen. Eerlijke winst en maatschappelijk succes gaan daarom hand in hand. In dit jaarverslag vertellen onze medewerkers op welke manier zij iedere dag een wezenlijke bijdrage leveren aan een mooiere en schone leefomgeving.'

Wethouder Frits Rorink

Beleving van inwoners voorop

'Het Groenbedrijf en de gemeente Deventer werken nauw met elkaar samen. Ik waardeer het dat Het Groenbedrijf met eigen initiatieven komt. Bijvoorbeeld voor het onderhoud van de openbare ruimte, voor werknemers met bijzondere talenten en op het gebied van duurzaamheid. Samen zoeken we creatieve oplossingen om met hetzelfde budget bewoners meer tevreden te laten zijn over hun woonomgeving. Ik ben ervan overtuigd dat ons dat samen gaat lukken.'

Ergocoaches Ap Huidink en Erik Broekhof
Meekijken op de werkvloer

Ze zijn allebei voorman en gaan daarnaast twee keer per jaar als ergocoach langs bij drie groenploegen. Ap Huidink en Erik Broekhof willen met deze bezoeken collega's bewust maken van hun dagelijkse arbeidsomstandigheden en tips geven voor verbeteringen. 'Doordat we regelmatig langskomen blijft het steeds beter hangen.'

De ergocoaches zien het in veel ploegen gebeuren: 'Het zijn steeds dezelfde medewerkers die met de bladblazer of bosmaaier werken. Als je twintig of dertig bent is het geen probleem om vijf dagen per week onder dezelfde belasting te werken. Pas na een jaar of tien merk je dat handen en vingers dood aanvoelen omdat de vaten verstopt raken. Dat letsel kan je voorkomen door werk af te wisselen.' Het zijn dit soort praktische zaken waar de ergocoaches op gespitst zijn bij hun bezoeken. 'We letten ook op werkhouding, het gebruik van beschermende middelen en hygiëne. Een vieze schafteket kan een slechte gewoonte zijn. Ons valt dat op en we hebben het erover. Vinden jullie het prettig om in zo'n omgeving je boterham te eten?'

Sinds 2011 bezoeken de zeven ergocoaches alle ploegen twee keer per jaar. Zij bespreken hun bevindingen met de medewerkers en de verslagen komen op het bureau van de uitvoerder en de Arbo-coördinator terecht. Die zien de bezoeken als een mini-audit en pakken aandachtspunten op in het werkoverleg. De ergocoaches worden op hun beurt weer gevoerd door inhoudelijke informatie over nieuwe ontwikkelingen.

Zo ontstaat uitwisseling op alle niveaus. 'Het werkt goed dat mensen van de werkvoert met elkaar meekijken. Het blijft niet bij dat ene uur maar collega's praten er met elkaar over. In het begin voelde het als controle maar inmiddels vinden mensen het de normaalste zaak van de wereld om over houding of taakroulatie te praten. Iedereen draagt een signaalhesje en gehoorbescherming.'

Een vieze schafteket kan een slechte gewoonte zijn

Vervanging wagenpark
 9 nieuwe bedrijfswagens

Strooien
 31 keer uitgerukt met 350 ton zout = 22 vrachtwagens

Nieuw handboek Tijdelijke verkeersmaatregelen Verkeersveiligheid in hapklare brokken

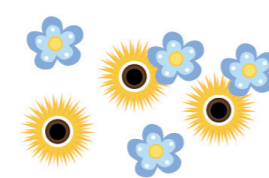
Afgelopen jaar reed Arbo-coördinator Herman Mekers met zeven kleurstiften en speciale wegenkaarten op zijn schoot door de straten van Deventer. Iedere weg kreeg een kleurtje afhankelijk van de verkeersintensiteit. Zo werden de wegen ingedeeld in een van de zeven categorieën van veiligheidsmaatregelen. De verschillende maatregelen zijn in overzichtelijke tekeningen vastgelegd in het nieuwe handboek Tijdelijk verkeersmaatregelen. 'Alle collega's die buiten werken hebben met verkeer te maken. Zij moeten weten hoe je dat zo veilig mogelijk kunt doen.'

We hebben zeventig mensen opgeleid en tachtig handboeken verspreid

De laatste versie van het handboek werd in 2008 gemaakt. In 2014 veranderde er veel in de wet- en regelgeving. Daarom moest er een nieuwe uitgave komen. 'Naast de nieuwe indeling van wegen hebben we de wet- en regelgeving geactualiseerd.'

Dat is vertaald naar de negentwintig figuren in het handboek. Die laten zien welke maatregelen er per situatie genomen moeten worden. Door de tekeningen is de informatie voor alle medewerkers toegankelijk.'

Van coördinerend uitvoerder tot plaatsvervangend voorman is iedereen op cursus geweest bij Polman AVB, de partner in dit project. Door de combinatie van theorie en praktijk werd de basis gelegd om met het nieuwe handboek te werken. 'In de praktijk brengt de voorman bij aanvang van de werkzaamheden het gebied in beeld en stelt de maatregelen vast. Daar zijn alle middelen voor beschikbaar. We houden dagelijkse toezicht op de uitvoering en de ergocoaches nemen het in hun bezoeken mee. Iedereen moet zich aan het handboek houden, ook partners en onderaannemers.' Het handboek is in een audit getoetst binnen OHSAS 18001. 'Met de ontwikkeling van deze toegankelijke vorm zijn we koploper in Nederland.'

Water verbruik
 gedaald met 10.000 liter

Opleidingen: aantal
 Het Groenbedrijf 452
 Sallcon Groen 108
 35% meer dan in 2014 (=150 opleidingen)

Bloemenmengsel
 Gezaaid 101.632 m², dat is tien hectare dus twintig voetbalvelden

Houtsnippers
 772 ton geproduceerd, een verdubbeling ten opzichte van 2014. Staat gelijk aan jaarlijkse gasconsumptie van 189 huishoudens

Werkvoorbereiders Bert Nijhuis en Frank van den Tweel over duurzame inkoop

We werken niet met de goedkoopste leveranciers

Bij iedere leverancier gaat werkvoorbereider Bert Nijhuis minstens twee keer per jaar langs. Het liefst onaangekondigd en wat later op de middag. 'Dan zie je hoe het er echt aan toe gaat op een bedrijf. Ik weet precies wat er in de opdracht staat en bij negen van de tien bedrijven klopt de praktijk bij de afspraken die we gemaakt hebben. We hebben hele betrouwbare leveranciers.'

Nog maar een paar jaar geleden telde eigenlijk alleen de prijs van een leverancier. Die wereld is volledig op de kop gezet weten de inkopers. 'Vroeger was de prijs van een boom doorslaggevend voor de keuze van leverancier. Nu willen we weten: is die boom duurzaam gekweekt? Is hij gezond gegroeid met twee derde stam en een derde kroon en hoe is er met bestrijdingsmiddelen omgegaan? Werkt hij met bloemen en insecten dan heeft het direct onze voorkeur. We willen partners die op alle mogelijke manieren bewust met de aardbol omgaan.'

Ook de relatie met opdrachtgevers heeft de afgelopen jaren een heel andere dynamiek gekregen. 'Voorheen verkocht je wat er gevraagd werd ook al was dat een eik op een stukje grond van drie bij drie meter. Nu denken we met de klant mee over de hele omvang van de opdracht. Wat is echt passend en wat zijn alternatieven? Een boom die duurzaam gekweekt is willen we ook een mooie en blijvende plek geven. De klant weet dat wij de lat bij onze leveranciers bijzonder hoog leggen. De planten die wij leveren zijn duurzaam gekweekt met minder CO₂ uitstoot en bestrijdingsmiddelen. Alle planten en bomen worden bij levering gecontroleerd.'

De nieuwe manier van werken was wennen voor leveranciers. 'Ze hebben de tijd gekregen om zich aan te passen en nu zetten we de puntjes op de i. Onze partners moeten heel goed aan kunnen tonen dat ze op alle fronten hoog scoren.'

Alle planten en bomen worden bij levering gecontroleerd

Projectleider Hermen Schraa over de Energiestrategie In 2030 is Het Groenbedrijf CO₂-neutraal

Onder de naam De Energiestrategie begon Het Groenbedrijf in 2015 een langlopend project dat ervoor gaat zorgen dat de dienstverlening en bedrijfsprocessen in 2030 CO₂-neutraal zijn. Dan zal Het Groenbedrijf de CO₂-uitstoot uit voertuigen en machines zoveel mogelijk teruggedrongen hebben en zo min mogelijk gebruik maken van fossiele brandstoffen. Projectleider Hermen Schraa: 'Er is op veel terreinen winst te boeken.'

Schoon Maaien is het eerste project dat onder de vlag van de Energiestrategie van start is gegaan. Hermen Schraa: 'Maaien kostte het Groenbedrijf in 2015 20.000 liter diesel. Dat is ongeveer 15% van het totale dieselverbruik. 'Hermen zag daarin een belangrijke kans om het CO₂-verbruik terug te dringen. 'Als we 10% diesel besparen met maaien betekent dat 5% minder CO₂-uitstoot voor Het Groenbedrijf als geheel. Om die reden zijn we als eerste met het Project Schoon Maaien begonnen. Het project kent drie fasen verspreid over 2016. We optimaliseren de maaibewegingen door inzet van technologie en we maken een Smart Routeplanning, de TomTom voor maaimachines.'

Hoe pakken jullie het aan?

'Samen met het maaiteam brengen we alle rijroutes in kaart. Met een TomTom houden we bij hoeveel kilometer er gereden wordt en via welke routes. Ook houden we het dieselverbruik bij. Door inzicht te krijgen kunnen we op zoek gaan naar slimmere en schonere oplossingen. De uitvoerder en de maaiers zelf spelen een belangrijke rol in het aandragen van alternatieven.'

Gras en maaien
 Totaal 450 hectare gras in beheer: 175 hectare wekelijks gemaaid, 47 hectare door schapen begraaft, 228 hectare eco gras wordt twee keer per jaar gemaaid

Bomen geplant
 598

Hagen
 191.032 m² hagen geknipt = 19 voetbalvelden
Hagen planten
 4.2 km haag aangeplant

Prescilla van Zanden stapte over van de zorg naar het groen
Ik wist niet eens hoe een eik eruit ziet

Prescilla van Zanden begon op de pabo en stapte binnen een jaar over naar de hbo-v. De opleidingen waren haar te theoretisch. Ze ging werken in de kraamzorg en daarna in een verzorgingstehuis. Doordat ze steeds minder tijd voor bewoners kreeg en zichzelf steeds vaker achter een computer zag zitten, hield ze de zorg voor gezien en ging op zoek naar wat ze echt wilde. In de bibliotheek vond ze een boek met beroepen en vorig jaar begon ze met de mbo-opleiding Manager natuur en recreatie. 'Ik vond tuinieren altijd al leuk.'

Bij de opleiding hoort een werkplek. Prescilla belde en mailde alle bedrijven binnen een uur bereik en kwam zo bij Het Groenbedrijf terecht.

Omgevingsmedewerker Bieuwe Roelofs volgde de opleiding European Tree Technician Wij zijn de boomspecialist van Deventer

Bieuwe weet alles van bomen. Hij plant, snoeit, keurt ze en geeft er advies over. Toch had hij de ambitie om zich nog verder als boomspecialist te ontwikkelen. Daarom volgde hij afgelopen anderhalf jaar de opleiding tot European Tree Technician (ETT). 'Iedereen roept wat over bomen maar met deze opleiding heb ik echt de theoretische kennis in huis om zinvolle adviezen te geven over boomproblemen.'

Bieuwe Roelofs kreeg onder andere les van Jitze Kopinga, dé boombioloog van Nederland. 'Doordat die man zo ontzettend veel over bomen weet, leerde ik op een andere manier kijken. Een tak die buiten de standaardvorm groeit is een indicatie dat er iets niet goed zit. Ook een verdikking of een bult zit nooit zomaar aan een boom. Door deze opleiding kan ik dit soort zaken scherper signaleren en een diagnose stellen. Daardoor kom ik tot betere adviezen. Het is mooi dat ik de kans heb gekregen deze opleiding vanuit Het Groenbedrijf te volgen.' Bieuwe: 'Ik weet nu het fijne van de Flora- en Faunawet maar ook van insecten en plagen. Daarom kan ik beter een antwoord geven op de beheersvragen die steeds vaker aan ons gesteld worden. Vooral vanuit de gemeente. Als het om bomen gaat, zijn wij hun ogen en oren.' Bieuwe vindt dat zijn opleiding rendement moet opleveren. 'Ik heb veel zin en ambitie om mij als boomtechnisch adviseur te profileren.'

Ik leer hier echt de basis

Daar kreeg ze een leerwerkovereenkomst voor een jaar. 'Het was wennen en ik moest helemaal bij nul beginnen, wat voelde ik me een enorme kluns! Nu vind ik het heerlijk om buiten te werken en met planten bezig te zijn. Bij Het Groenbedrijf kan ik alles in een rustig tempo onder de knie krijgen: snoeien, schoffelen en plantenkennis. Ik leer hier echt de basis.'

Iedereen roept wat over bomen

Niet alleen handschoenen en een hesje geven

Elektra verbruik
 52.849 Kwh lager dan in 2014 = jaarlijks verbruik door 15 huishoudens
 60.457 Kwh geleverd door de zonnepanelen = jaarlijks verbruik door 17,3 huishoudens
 Totale daling gelijk aan het verbruik van 32,3 huishoudens.

Machines
 19 accu gereedschappen aangeschaft % van totaal?

Facebook
 321 volgers

VTA
 We hebben 11.624 bomen gecontroleerd op veiligheid

Voorman Rob Freriksen volgde de Leergang leidinggeven voormannen Ik begrijp de jongens beter

'Mijn uitvoerder zei dat dit echt een opleiding voor mij was. Ik ben nogal kort door de bocht, een man van de handen, van aanpakken. Samen met twee collega's ben ik naar vijftientwintig bijeenkomsten geweest. De groep bestond uit zestien mensen van verschillende bedrijven. Het Groenbedrijf liep qua begeleiding het meest voorop. We hebben veel geleerd over de verschillende psychische aandoeningen. Ik herkende sommige symptomen van de jongens en ben ze anders gaan benaderen: minder druk, meer duidelijkheid en wat vaker een compliment geven. Mooi vind ik dat. Ook heb ik veel opgestoken over hoe je beter gesprekken kunt voeren met medewerkers. Als ik nu een nieuwe medewerker krijg wil ik de achtergrond kennen. Ik geef niet alleen handschoenen en een hesje maar weet hoe ik met hem om moet gaan.'